

Česká nová vlna

FAVh001 + FAVKh006

9. 12. 2020

Mgr. Šárka Gmitterková, Ph.D.

Ženská otázka v 60.letech

- zaměstnanost žen představovala jednu z režimem často proklamovaných oblastí >> odpovídá ideologickým tezím marxismu-leninismu, ale zároveň šlo také o ekonomickou nutnost
- Tzv. dvojité (trojité) břemeno
- Ženám zůstávala vyhrazena místa ve školství nebo zdravotnictví, kde mzdy spíš klesají než rostou, měly nižší mzdy než jejich mužští kolegové a bylo jich málo ve vedoucích funkcích
- Ženská emancipace ve filmové výrobě navzdory oficiálním prohlášením neproběhla >> zejména tvůrčí profese nabízely méně možností pro uplatnění žen než jiné oblasti kinematografie (zvláště kina a distribuce)
- Skriptky, klapky, asistentky střihu, kostymérky; výjimečně také asistentky režie a výroby, střihačky a maskérky
  - profese „feminizované“; charakterizované tradiční esenciální rétorikou, vyžadující ženské vlastnosti – cit pro detail, multitasking, citlivost, empatie, důslednost

Věra Chytilová (1929–2014)

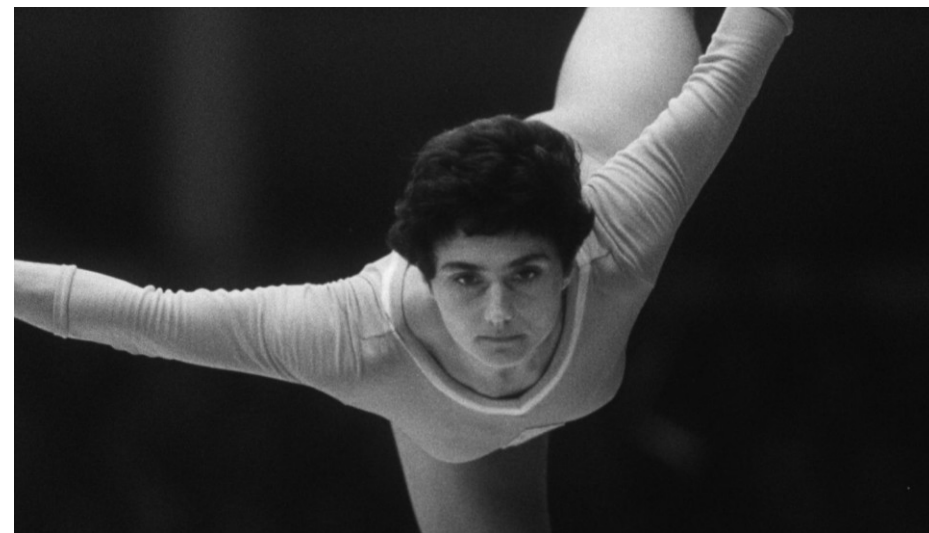
- „Člověk by měl mít sílu dělat to, co ho uspokojuje“
- Klíčová témata – etika, morálka a svoboda
- Emancipace: nelze v díle Chytilové chápat jako úzce navázanou na otázku rovnosti pohlaví, ale v širším smyslu, jako osvobození od jakéhokoliv útlaku a nesvobody
- Feministické čtení je vítané, ale praktikované spíše v zahraničních reflexích její tvorby

O něčem jiném (1963)

- „Film o Evě Bosákové? Ne, o něčem jiném.“
- Celovečerní debut, TS Šmída-Fikar, podle námětu Františka Kožíka o gymnastce Evě Bosákové
  - Chytilová nepřibližuje jen úspěchy a nenabízí jen pozitivní vzor, ale také zkoumá daň, kterou sportovci svůj úspěch platí.
  - Dále přidala druhou hlavní hrdinku, aby mohla téma ženského údělu rozevřít.
  - Spokojená není ani nadaná sportovkyně, která zasvětila život profesi, ani žena v domácnosti.
- Stylově jde o další variantu cinema-verité (film-pravda) – neherci, improvizace, všednost a každodennost
- <https://www.youtube.com/watch?v=OkW3zQwut1k>

Sedmikrásky (1966)

- Námět, na kterém Chytilová zpočátku pracovala s Pavlem Juráčkem („Chudobky“)
- Projekt, na němž by mohla spolupracovat s manželem, kameramanem Jaroslavem Kučerou. Pevnější tematický rámec snímku vtiskla Ester Krumbachová.
- Klíčovým tématem je **destrukce** (nejen v negativním, ale i v pozitivním slova smyslu?)

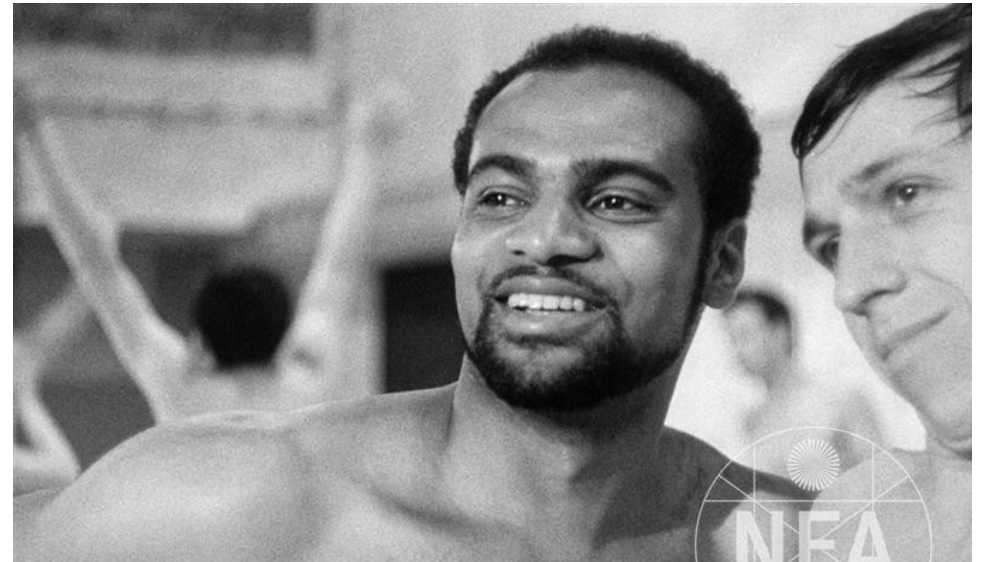
Ovoce stromů rajských jíme (1969)

- Další film trojice Chytilová – Krumbachová – Kučera
- Koprodukce s belgickou firmou Elizabeth film
- Podobenství, volně navázané na biblický příběh o Evě, Adamovi a hadovi-svůdci; detektivka, komedie mravů nebo horor; snaha vyjádřit se oklikou k nastupující normalizaci Československa
- Hlavní role ztvárnili herci ze studia Ypsilon (Jitka Nováková, Karel Novák, Jan Schmid), výrazně stylizované herectví + zpívaná dikce >> operní stylizace
- Téma tabuizované ženské sexuality?

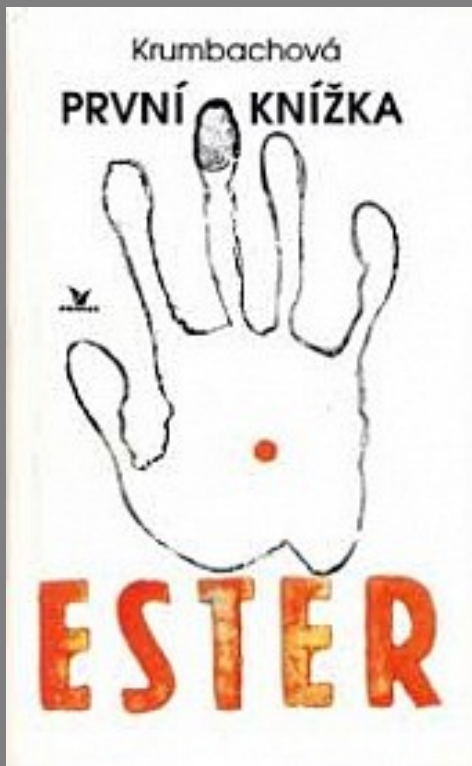

Drahomíra Vihanová (1930 – 2017)

- Studentský film *Fuga na černých klávesách* (1964) >> kontinuálně reflektuje téma rasismu a etnické jinakosti
- Pracovala jako asistentka režie na filmech Otakara Vávry *Romance pro křídlovku* a *Třináctá komnata*
- Absolvovala FAMU v roce 1967, debutovala snímkem *Zabitá neděle* roku 1969 >> tematizuje vnitřní uzavření a z něj vyplývající strádání
- Tři celovečerní hrané filmy, řada krátkých dokumentů

Ester Krumbachová (1923–1996)

- „šedá eminence“, „múza československé nové vlny“
- výtvarnice, kostýmní výtvarnice, spisovatelka, scenáristka, textařka, dramaturgyně, režisérka
- Podílela se na řadě projektů NV, v různých funkcích >> princip kolektivního autorství NV filmů?
- Jediná režie: *Vražda ing. Čerta* (1970)
- <https://www.youtube.com/watch?v=pgrX9s0zVvA>
- Film nikdy nestudovala; po studiích užité malby na brněnské SUPŠ se několik let věnovala divadelní scénografii >> film ji láká jako *gesamtkunstwerk*, který dovoloval propojit výtvarné umění, slovo a pohyb s kompozicí barev.

Ester Krumbachová

- Tendence ji vřazovat výhradně do kontextu nové vlny; spolupracovala s klasiky domácí kinematografie (Martin Frič, Otakar Vávra), s první generací FAMU (Karel Kachyňa, Zbyněk Brynych, Vojtěch Jasný), s žánrově vyhraněnými režiséry (Zdeněk Podskalský) i s těmi autory, k nimž měla osobně blízko a na společných projektech často zastávala vícero pozic (hlavně Jan Němec či Věra Chytilová).
- Do většiny projektů vstupovala z pozice kostýmní návrhářky nebo filmové výtvarnice >> exkluzivní pozice, jejíž přesnou definici či náplň nenajdeme v žádném organizačním řádu, „šitá na míru“ konkrétním titulům a vázaná na interakci s režiséry, kameramany nebo scenáristy.

„Kostým jako
koncentrovaná vizuální
indicie o postavě“

Doplňky, barvy, silueta
